

UDK 727.1.054:2-523.6(497.4Ljubljana)(091)
1.02 Pregledni znanstveni članek
Prejeto: 7. 4. 2017

Aleksandra Renčelj Škedelj*
Darja Pergovnik**
Tatjana Adamič***

Uršulinska šola v Ljubljani in stavbna zgodovina šolskih poslopij *The Ursuline school in Ljubljana and the history of the school buildings*

Izvleček

Uršulinska šola v Ljubljani je bila prva vzgojna in izobraževalna ustanova za dekleta v slovenskem prostoru. Redovnice so na začetku 18. stoletja vodile najprej javno dekliško šolo, ki so jo v drugi polovici 19. stoletja nadgradile z ženskim učiteljskim, višjo gospodinjstvo šolo in dekliško meščansko šolo ter v prvi polovici 20. stoletja postopoma ustanovile gimnazijo. Vseskozi so s pomočjo mecenov širile svojo dejavnost tudi z gradnjo šolskih poslopij, ki še danes služijo temu namenu. Prispevek predstavlja družbeni in časovni okvir stavbnega razvoja namensko zgrajenih šolskih poslopij v sklopu samostana, t. i. uršulinske šole iz leta 1889 in uršulinske gimnazije arhitekta Jožeta Plečnika iz obdobja med letoma 1940 in 1947.

Abstract

The Ursuline school in Ljubljana was the first educational institution for girls in Slovenia. In the early 18th century, the nuns first had a public girls' school, to which was added in the second half of the 19th century a teachers' college for women, a higher home-management school and a girls' town school, while in the first half of the 20th century, a gymnasium (grammar school) was founded. Throughout this time, with the help of sponsors, the nuns kept widening their activities by building school buildings, which still serve the same purpose. The article presents the social and temporal framework of the development of the buildings that were intentionally built as schools within the monastery, i.e. the Ursuline school in 1889 and the Ursuline gymnasium built on the basis of plans by the architect Jože Plečnik in 1947.

Ključne besede: uršulinska šola, uršulinska gimnazija, stavbna zgodovina, Jože Plečnik

* Aleksandra Renčelj Škedelj, univ. dipl. etnol. in kult. antropologinja, višja konservatorica, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, e-pošta: aleksandra.rencelj@zvkd.si

** mag. Darja Pergovnik, ing. kraj. arh., konservatorska svetnica, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, e-pošta: darja.pergovnik@zvkd.si

*** Tatjana Adamič, univ. dipl. um. zgod., konservatorska svetovalka, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, e-pošta: tatjana.adamic@zvkd.si

Key words: Ursuline school, Ursuline grammar gimnazija, history of buildings, Jože Plečnik

Uvod

Uršulinke so redovna skupnost, ki je že več kot tristo let dejavna na Slovenskem. Red sv. Uršule (lat. *Ordo Sanctae Ursulae*) je rimokatoliški cerkveni red, ki ga je 25. novembra 1535 v Brescii (današnja Italija) ustanovila Angela Merici (1474–1540).¹ Dobo, v kateri je Angela živel, je zaznamoval razmah humanističnih idej, ki so se pojavile sočasno z upadom moči Cerkve oziroma kot odgovor na do takrat prevladujočo togo fevdalno-cerkveno ideologijo. Humanizem je v ospredje postavil individualizem, senzualizem, esteticizem ter antropocentrižem oziroma spoštovanje človekovega dostojanstva. Znanje je postajalo vse bolj cenjeno in razvoj znanosti je hitro napredoval.

Po letu 1530 je Angela zbrala skupino dvanajstih sodelavk ter ustanovila skupnost, ki jo je poimenovala po mučenki sv. Uršuli, ki so jo v tem času zelo častili. Skupnost je sledila ideji, ki je bila v redovništvu nova, in sicer da se dekleta z zaobljubo devištva posvetijo Bogu, vendar svoje Bogu posvečeno življenje živijo po družinah, zunaj samostanskih zidov.

Leta 1544 je papež Pavel III. potrdil končna pravila družbe in uršulinke tudi uradno priznal. Razdelil jih je na tri skupine: prve so živele v družbi, druge v kolegijih in tretje v samostanih. Vse tri skupine je družilo temeljno poslanstvo: evangelijsko življenje v družbi in skrb za vzgojo ženske mladine. Leta 1572 je papež Gregor XIII. na predlog Karla Boromejskega razglasil uršulinke za cerkveni red. Uršulinske skupnosti so se začele hitro širiti po Italiji in v Francijo. Zaradi njihove vloge pri izobraževanju se je njihovo hitro širjenje v 17. stoletju nadaljevalo tudi drugod po Evropi, najprej v Franciji (1612), po letu 1622 pa tudi v drugih evropskih deželah. Iz Francije so se uršulinke najprej razširile na območje današnje Belgije, od tam v Nemčijo, na Nizozemsko in v Srednjo Evropo. Na slovenskih tleh so svojo prvo hišo dobile v Gorici leta 1672.² Trideset let pozneje, leta 1702, so iz Gorice prišle tudi v Ljubljano. To se je zgodilo na pobudo grofice Marije Eleonore plemenite Strobelhof, ki je želela hčerko Evo Frančiško vzgajati pri uršulinkah in jo hkrati imeti v bližini.³ Za prihod uršulink v Ljubljano se je zavzel tudi ljubljanski veletrgovec, finančnik in meceni Jakob Schell pl. Schellenburg. V pismu prednici uršulink v Gorici je zapisal, da je za ustanovitev samostana v Ljubljani pripravljen založiti dvajset tisoč goldinarjev, če je pripravljena poslati iz

1 Angela Merici je umrla 27. januarja 1540. Uradno je bila razglašena za blaženo 30. aprila 1768, za svetnico pa 24. maja 1807. Do leta 1956 se je njen god obhajal 31. maja, po letu 1956 1. junija, po novem koledarju pa 27. januarja. Marija Jasna Kogoj, *Uršulinke in njihovo vzgojno poslanstvo*. Ljubljana: Družina, 2006, str. 35–36.

2 V Gorico so prišle z Dunaja. Marija Jasna Kogoj, *Uršulinke in njihovo vzgojno poslanstvo*. Ljubljana: Družina, 2006, str. 41.

3 Stroblhofi so živeli v dvorcu v bližini Ljubljane, danes znanem kot grad Bokalce.

Gorice redovnice. Prednica je ponudbo sprejela in aprila 1702 poslala v Ljubljano štiri redovnice.

Uršulinke so prišle v Ljubljano v času, ko je mesto doživljalo izreden duhovni, kulturni in znanstveni razcvet. Intenzivno so se posvetile področju vzgoje in izobraževanja, ki je bilo v Ljubljani takrat še v povojih.

Temeljno poslanstvo redovnic Reda sv. Uršule je bilo torej že od časov ustanovitve v 16. stoletju izobraževanje ter vzgoja mladih deklet kot priprava na njihovo vlogo žena in mater. Skozi zgodovino so ustanovljale sirotišnice, vzgojne domove in šole za dekleta, najbolj pa so se posvetile skrbi za ogrožena dekleta. Poučevale so jih o njihovih družinskih in socialnih dolžnostih.

Šolski sistem je do 20. stoletja večjo vlogo namenjal vzgoji kot izobraževanju. Še posebej je to veljalo za šolske zavode, ki so delovali v okviru samostanov. V tem duhu so delovale tudi ljubljanske uršulinke, ki so konec 19. stoletja vzgajale dekleta od rane mladosti pa vse do vstopa v samostojno družinsko življenje. V sklopu samostana so namreč delovali otroški vrtec, zunanja ljudska in meščanska šola ter učiteljišče.

Šolski program ljubljanskih uršulink je skrbel za celostno vzgojo mladih deklet. Kljub jasnemu cilju vzgojiti dobro mater in ženo, je iz predmetov⁴, ki so jim bili na voljo, razbrati tudi težnjo po vzgoji družbeno odgovornih posameznic. Poleg ročnih spretnosti in spoznavanja likovne in glasbene umetnosti so gojenke obiskovale tudi predavanja »državlanske vzgoje«⁵ ter se udeleževale raznih kulturnih in političnih prireditev. Vzdrževale so mednarodne stike z drugimi uršulinkami po svetu ter sodelovale v t. i. ameriških akcijah, ki so seznanjale gojenke z izdelki, ki se jih pri nas ni dalo dobiti ali pa le zelo težko. V eni od teh akcij so dobile zobne ščetke in milo, v akciji, poimenovani »amerikanski zajtrk«⁶ (1918/19), pa so dobile 35 zabojčkov kondenziranega mleka, 200 kg sladkorja, 100 kg kakava, 100 kg riža, kar je zadostovalo za pripravo zajtrka za 24 dni.⁶ Težnjo po vključevanju gojenk v sodobno družbo nakazuje tudi leta 1941 organizirana razprava z naslovom: *Dekle in sodobni ženski poklici*.⁷

Poleg duhovne, katoliško usmerjene vzgoje je bil velik poudarek tudi na njihovi telesni pripravljenosti.⁸ Skladno z družbeno-politično situacijo določenega obdobja so imele na voljo učenje različnih tujih jezikov.⁹

4 Uršulinke so pri pouku od začetka poučevale v slovenskem jeziku po splošnih učnih načrtih. Predmetnik je poleg verouka in raznih ročnih del obsegal tudi branje, pisanje in računstvo ter tuje jezike (italijanščino in francoščino), glasbo, slikarstvo zemljepis, prirodopis in zgodovino. Marija Jasna Kogoj, *Uršulinke in njihovo vzgojno poslanstvo*. Ljubljana: Družina, 2006, str. 149.

5 V šolskem letu 1934/35 se v šolskem programu prvič omenja predmet Državlanska vzgoja. SI_ZAL, LJU 195: Zasebna uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, t.e. VII, a.e. 39–41, 1939–41.

6 SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1918–1932.

7 SI_ZAL, LJU 195: Zasebna uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, te I, ae 1–10, 1944/45.

8 Na zavodu so se gojile vse vrste lahke atletike v lastni prostorni telovadnici in na obširnem igrišču šolskega vrta. Učenkam je bil na razpolago inventar telovadne zbirke, ki ga je sestavljalo približno sto kosov orodja.

9 Nemščina, italijanščina, arabščina, francoščina, latinščina, češčina ...SI_ZAL, LJU 209: Notranja zasebna dekliška meščanska šola pri uršulinkah v Ljubljani, t.e. VII, a.e. 39–41, 1928

Kljub relativni odprtosti za aktualne družbene teme pa je iz kronike, ki so jo ljubljanske uršulinke vestno pisale vse od začetkov, razbrati tudi določeno mero strahu pred kvarnimi vplivi sveta zunaj samostanskih zidov.¹⁰ Redovnice so, da bi obranile svoje gojenke pred raznovrstno nemoralno, zato poskrbele, da so se z nje-nimi negativnimi posledicami lahko seznale na raznih izrednih predavanjih¹¹ ter obenem izvajale tudi cenzuro na področju literature, glasbe in kasneje filma.

Zelo pomemben del vzgoje v uršulinskih šolah je bila dobrodelnost oziroma pomoč ubogim. Še posebej so se temu posvetile v času največjih krščanskih praznikov.¹² Ker so številne gojenke izhajale iz siromašnih družin, so bile občasno tudi same deležne človekoljubne pomoči.¹³ Tako je na primer ob praznikih gojenke obdaroval Odbor plemenitih dam ljubljanskih, najrevnejše pa so letno prejemale finančno podporo posameznih dobrotnikov.

Stavbna zgodovina uršulinskih šolskih poslopij

Ko so ljubljanske uršulinke leta 1702 prejele dovoljenje za odprtje javne šole, so naslednje leto za njeno delovanje najele prostor v hiši župana Gabrijela Eder pl. Edenburga, ki je stala na mestu današnje glavne pošte.¹⁴ Že leta 1707 je hiša postala premajhna, zato jim je plemeniti Schellenburg kupil posest na zahodni strani današnje Slovenske ceste, ki je obsegala Auerspergov vrt in vrt kneza Eggenberga, leta 1709 pa še sosednje deželno plesišče,¹⁵ v katerem so si uredile začasni samostan in cerkev. Leta 1710 je bil posesti priključen še Fabjančičev vrt, leto pozneje je bila posest v celoti ograjena z visokim zidom. Leta 1713 so uršulinke začele graditi samostan, leta 1719 pa cerkev po načrtih arhitekta Carla Martinuzzi-ja. Do leta 1718 je bil pozidan severni samostanski trakt, v letih 1718–1726 pa še samostanska cerkev.¹⁶ Samostanski kompleks je obsegal tudi obsežen vrt, ki je na

10 V kroniki za šolsko leto 1928/29 sta kot največja sovražnika takratne mladine navedena alkohol in nespametna moda, redovnice pa so napovedale boj tudi »slabemu« čtivu. SI_ZAL, LJU 195: Zasebna uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, t.e. VII, zvezek št. 39, 39–41.

11 Poseben poudarek v začetku 20. stoletja je bil na odvrčanju gojenk od alkohola. V ta namen so redovnice organizirale kar nekaj t. i. proslav treznosti ter številna abstinentska predavanja o škodljivem vplivu alkohola na žensko telo. SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1918/19–1931/32, 1918/19.

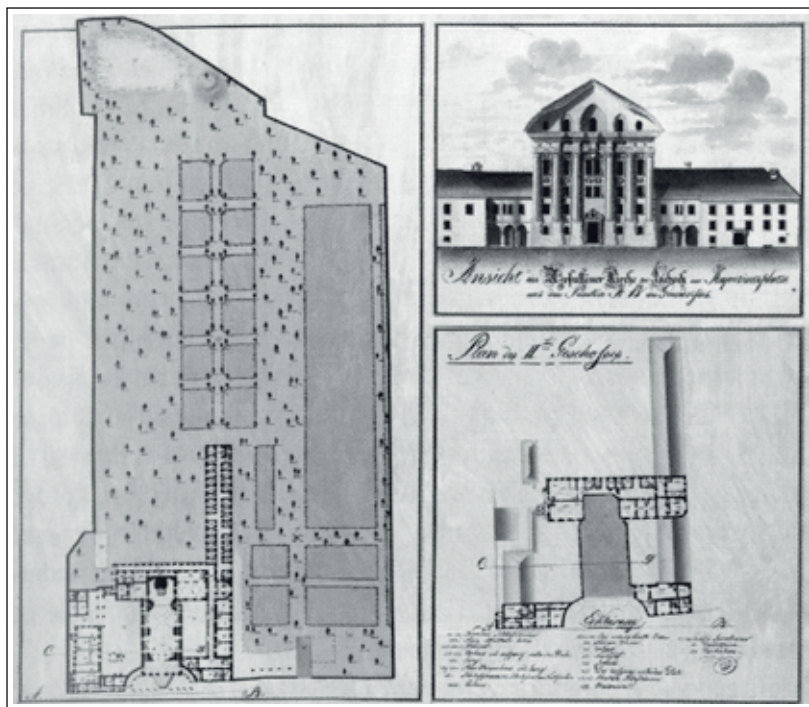
12 Med drugim so skrbale za grobove nekaterih slavnih Slovencev ter med drugo svetovno vojno oskrbovale vojake z volnenimi oblačili, ki so jih spletle v okviru pouka ročnih spretnosti. SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1928/29–1943/44.

13 SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1918/19–1931/32, 1880/1881.

14 Kar 170 let je bila to edina javna dekliška šola pri nas.

15 Soseščina stanovskega plesišča se ni skladala s samostanskim življenjem uršulink, zato so si prizadevale čim prej ga pridobiti zase in vključiti v vrsto svojih poslopij. Uršulinke so deželnim stanovom v zameno za odkup starega obljubile postavitev novega Ballhausa (balovža). <http://barok.zrc-sazu.si/Spomeniki/Ursulinke.aspx> (pridobljeno: 5. 4. 2017)

16 Cerkev je 18. oktobra 1726 blagoslovil generalni vikar Janez Jakob Schilling, šele 17. julija 1947 pa jo je posvetil škof Ernest Amadej Attems. Resman, Blaž: *Uršulinke v Ljubljani*, Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine: Kulturni in naravni spomeniki Slovenije: zbirka vodnikov, 2011, str. 14.

Sl. 1: Načrt samostana iz leta 1816 s še vedno ohranjeno baročno vrtnoarhitekturno zasnovo (hrani grafična zbirka Albertina, Dunaj).

severni strani segal do današnje Šubičeve ulice,¹⁷ se na jugu naslanjal na severno emonsko obzidje ob Nunki ulici ter se na zahodu širil vse do severozahodnega vogala emonskega obzidja oziroma do izteka pozneje zasajenega Lattermanovega drevoreda v Tivoliju. Vrtovi so ohranili večosno vrtnoarhitekturno zasnovo v središču katere je stal vodnjak, prenesen iz Auerspergovih oz. Turjaških vrtov. Vodnjak je bil razstavljen v več skodel, ki so bile postavljene v sredino novejših formalnih parkovnih zasnov kot osni poudarki. Del formalne osne vrtnoarhitekturne zasnove je bil izveden tudi ob Schellenburgovi cesti.¹⁸ Zahodni del vrta, ki ni imel formalne zasnove, je vključeval tudi vodno površino, ki je bila del vodnega sistema z Rožnika oz. iz emonskega jarka. Preostala površina je ohranila neformalno zeleno površino, ki je imela po vsej verjetnosti utilitaren značaj za pridelovanje vrtnin in sadja za potrebe uršulink. Na nepozidanem parkovnem zemljišču proti zahodu so se še dolgo ohranili parkovni motivi, kot sta parter z vodnjaki in kraljevi grič s kapelo s svetimi stopnicami (slika 1).

¹⁷ Leta 1893 so novo ulico ob današnjem Narodnem muzeju Slovenije poimenovali po bratih slikarjih Janezu in Juriju Šubic.

¹⁸ Danes Slovenska cesta.

Sl. 2: Vzhodna fasada uršulinskega samostana s cerkvijo in pritlično uršulinsko šolo na severu iz leta 1889 (hrani Arhiv ZVKDS, OE Ljubljana).

Uršulinke so v 19. stoletju razširile svoja poslopja in dejavnosti ter pri tem za svoje potrebe preoblikovale tudi vrtnoarhitekturno zasnovo vrta, ki je tako dokončno začela izgubljati podedovano formalno večosno ureditev.

Na začetku 19. stol. je samostan uporabljala francoska vojska.¹⁹ Leta 1816 je samostan obiskal cesar Franc I., ki je uršulinkam obljubil finančno pomoč zaradi utrpele vojne škode in določil samostanu letno dotacijo, iz katere je predstojnica samostana m. Johana Alojzija Umnik leta 1818 poskrbela za popravilo in povečanje zunanje šole.²⁰ Število učenek je hitro naraščalo tudi v nadaljevanju 19. stoletja,

¹⁹ Leta 1801 je bila v samostan preseljena vojaška bolnišnica, od leta 1805 do 1809 pa sta bila cerkev in samostan še dvakrat uporabljena v vojaške namene. Marija Jasna Kogoj, *Uršulinke in njihovo vzgojno poslanstvo*. Ljubljana: Družina, 2006, str. 58.

²⁰ *Ibid.*, str. 59.

Sl. 4: Ravnateljica m. Pija Garantini v naravoslovnem kabinetu v drugem nadstropju uršulinske šole (hrani Arhiv uršulinskega samostana Ljubljana).

mostana in bila z mostovžem povezana s hodnikom šole.

Leta 1928 so uršulinke zaradi zahteve Ministrstva za prosveto Kraljevine Jugoslavije po učiteljih z akademsko izobrazbo začele razmišljati o ustanovitvi realne gimnazije. Prednica samostana m. Hildegarda Lebar je 20. maja 1928 zaprosila ministrstvo v Beogradu,²⁴ da ob 225-letnici uršulinskih šol v znak priznanja za plodno delovanje na šolskem področju dovoli odprtje ženske realne gimnazije. Ministrstvo je 6. septembra 1928 odobrilo odprtje zasebne ženske gimnazije in že slab mesec po pridobitvi dovoljenja so uršulinke ustanovile zasebno uršulinsko realno gimnazijo v Ljubljani.²⁵ Med letoma 1936 in 1940 se je uršulinska gimnazija preoblikovala v II. državno dekliško gimnazijo in dobila status popolne gimnazije.²⁶ Prvi ravnatelj uršulinske gimnazije je postal dr. Josip Debevec, ki ga je po njegovem odhodu nadomestila m. Pija Garantini²⁷ (slika 4). Uršulinke so se dolga leta

²⁴ SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1928/29–1943/44, 1. knjiga, poglavje I. Ustanovitev gimnazije, 1928.

²⁵ Predstojništvo samostana je 22. maja 1928 sporočilo prosvetnemu inšpektorju predlog ravnateljice dr. Josipa Debeveca in učnih oseb za realno gimnazijo ter navedlo število učenek in začetek pouka, povzeto iz odločbe S.N. br. 32963, prosvetni glasnik, leto XLIV 1928, št. 9, str. 855. SI_ZAL LJU 195, Zasebna Uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, t.e. 1, a.e. 2, 1928.

²⁶ Izobrazbo kot temeljno pravico mladega človeka oziroma mladenk so uršulinke zagovarjale tudi v času, ko družbeni sistem temu ni bil najbolj naklonjen. V šolskem letu 1938/39 je bilo namreč splošno mnenje ministrstva za prosveto, da je treba gimnazije podirati, ne pa na novo ustanavljati, češ da je že preveč »intelligenčnega proletariata«. Uršulinke, ki so si ravno v tem času prizadevale za odprtje II. gimnazije oziroma za postopno dopolnjevanje šole v popolno gimnazijo, se z negativno odločitvijo niso mogle sprijazniti. Ministrov odgovor na njihovo prošnjo nazorno kaže položaj mladih deklet v tedanji družbi: »Kam z deklicami? ... Kuhajo in šivajo naj! Pa dostojno naj se oblačijo in posvečajo družinskemu življenju ...« SI_ZAL, LJU 209, Notranje zasebna dekliška meščanska šola pri uršulinkah v Ljubljani, 1937/38.

²⁷ M. Pija Garantini je študirala na Pedagoški fakulteti v Ljubljani in leta 1938 uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom Psihološki elementi likovne umetnosti. Kot ravnateljica gimnazije se je s predstojnico samostana m. Klementino Kastelec in arhitektom Jožetom Plečnikom v času tik pred drugo svetovno vojno lotila gradnje nove gimnazije. Marija Jasna Kogoj, *Uršulinke in njihovo vzgojno poslanstvo*. Ljubljana: Družina, 2006, str. 269.

trudile pridobiti pravico do javnosti. Državni uradniki so jim očitali prevelik pou-darek na verski in premajhen na nacionalni vzgoji. Za učenke je bila molitev pred poukom in po sklepu pouka obvezna, so se pa uršulinke zaradi želje po javnosti trudile, da bi poleg verske izobrazbe učenkam ponudile še dobro politično ozi-roma nacionalno vzgojo. V sklopu državljanske vzgoje, ki je bila v predmetnik vključena od 1934 naprej, naj bi učenke seznanjale s kulturo naroda, z njegovo literaturo, likovno umetnostjo in glasbo, ker »kulturna zgodovina mnogo bolj zanima deklice kot politična ... Porabi naj se vsak ugodni trenutek, da se učenke prepoje še bolj z državljskim in nacionalni duhom.«²⁸

Na prošnjo trnovskega župnika Frana Saleškega Finžgarja je arhitekt Jože Plečnik na začetku tridesetih let 20. stoletja v delu pritličja uršulinske šole uredil knjigarno Nove založbe, v kateri so delovale knjigarna, papirnica in prodajalna not. Finžgar je k delu pritegnil tudi svojega znanca, slikarja in kiparja Franceta Kralja, ki je polja med arkadnimi loki na fasadi pritličja okrasil z dvobarvnimi sgraffiti z motivi različnih poklicev in športov. Do leta 1940 so bile izložbe založ-be vzpostavljene v celotnem pritličju šole. Iz arhivskega načrta je razvidno, da je širitev izložb in severno fasado uršulinske šole po odstranitvi severnega vogalni rizalita²⁹ zaradi regulacije Šubičeve ulice prav tako načrtoval arhitekt Plečnik.³⁰ Uršulinke so med drugo svetovno vojno pod streho svoje šole gostile tudi škofij-sko in državno klasično gimnazijo, ob zaključku šolskega leta 1941/42 je potekalo kar sedem matur. Septembra leta 1945 se je z določbo Ministrstva za prosveto v prostore gimnazije v uršulinski šoli na Kongresnem trgu vselila III. državna žen-ska gimnazija, od uršulink pa je leta 1946 prejela tudi ves inventar. V obdobju po koncu druge svetovne vojne³¹ so v prostorih uršulinske šole delovale II. in VII. gi-mnazija, Srednja šola za medicinske sestre in Osnovna šola Prežihovega Voranca.

Uršulinska gimnazija

Zaradi ponovnega pomanjkanja prostora za svoje vzgojne in izobraževalne dejavnosti so uršulinke kmalu začele razmišljati o novih šolskih prostorih. Leta 1932 je prišlo do pobude Mestne občine ljubljanske za regulacijo in parcelacijo zahodnega dela uršulinskega vrta ter do pogajanj o novi meji vrta. Uršulinskemu

28 SI_ZAL, Zasebna uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, t.e. I, a.e. 1–10, mapa 5, 1934/35.

29 Kljub obljubam Mestne občine ljubljanske, da se ob regulaciji Šubičeve ulice ne bo posegalo v šolo, je bil severni vogalni rizalit v širini dveh okenskih odprtin porušen.

30 Načrt z izložbami knjigarne vzdolž celotne vzhodne fasade in načrt severne fasade uršulinske šole po rušitvi rizalita z datacijo 17. dec. 1940 je hranjen v Plečnikovi zbirki Arhiva Muzeja in galerij mesta Ljubljana.

31 Samostan je bil leta 1947 razlašččen. Uršulinski vrt in šola sta bila po drugi svetovni vojni nacio-nalizirana. Uršulinkam je ostal v posesti majhen del samostana, medtem ko je bila šola v celoti namenjena družbeni uporabi, ki se je ohranila do danes. Zdaj je prvo nadstropje namenjeno Slo-venskemu šolskemu muzeju, medtem ko drugo nadstropje uporablja Gimnazija Jožeta Plečnika.

samostanu ni uspelo obdržati severne meje vrta, kot jo je predlagal arhitekt Jože Plečnik,³² in je sklenil z občino dogovor o izročitvi v nepreklicno last in posest potrebnega območja za regulacijo Šubičeve ulice ter podaljška Beethovnovne in Gledališke ulice do Šubičeve.³³ Hkrati je občina odobrila gradnjo gimnazije ob novi stavbni črti nove ulice in jo obravnavala kot povečavo obstoječega šolskega poslopja.³⁴ Leta 1939 so uršulinke pridobile dovoljenje Ministrstva za prosveto za odpiranje višjih razredov gimnazije.³⁵ Hkrati so se ukvarjale z začetkom zidave gimnazije ter parcelacijo in prodajo zahodnega dela vrta.

Plečnik je pripravil tudi načrt za ureditev uršulinskega vrta.³⁶ V viru je navedeno, da je bil načrt samo delno uresničen, ker je bil pozneje vrt uršulinkam odvzet. Plečnikov odnos do nunskega vrta je razviden iz pisem, ki jih je pisal svojemu sodelavcu Antonu Suhadolcu 2. septembra 1937. Plečnik je pisal Suhadolcu: »O zadevi, tikajoče se tudi posesti Mater, do tega trenutka nisem še informiran. Omenjam to na njihovo pismo. Jako želim se vsemu izogniti.« 7. oktobra 1937 je Plečnik pisal ravnateljici dr. m. Piji Garantini: »Če so prejeli mojo skico, tikajočo se Nunske ulice, je to zgolj slučaj – ne pa, hvala Bogu, moja moč. Poslužiti vam pa s to skico ne morem, ker sem jo, še mokro, odposlal magistratu. Šubičevo ulico sem nekolikokrat že v toliki meri brezplodno ogledal, da se ji zlepa nečem več približati. Ne zamerite mi torej, če vam zadevno te ne morem najmanjšo pomoč obljubiti.«

Plečnik je želel s svojim vplivom varovati uršulinski vrt kot punčico svojega očesa in je nunam svetoval, naj opustijo misel na gradnjo gimnazije ter naj ohranijo vrt kot edinstveno zelenico sredi Ljubljane. Med zagovorniki gimnazije z ravnateljico m. Pijo Garantini na čelu in nasprotniki se je bil zagrizen boj.³⁷ Suhadolc je bil večkrat posrednik med uršulinkami in Plečnikom. Šlo je seveda tudi za denar, ki bi ga uršulinke dobile od mestne uprave za odstopljen svet za Šubičevo ulico. Svoj lonček je pristavil Pokojninski zavod, ki je hotel imeti kos uršulinskega vrta na zahodu, da bi tam postavil veliko stanovanjsko poslopje. Ur-

32 Uršulinke so se v zvezi s posestjo in gradnjo v vseh ključnih vprašanjih obračale na arhitekta Jožeta Plečnika, ki je bil takrat profesor arhitekture na Tehnični univerzi v Ljubljani, kar je razvidno iz skrbno zapisanih uršulinskih šolskih kronik.

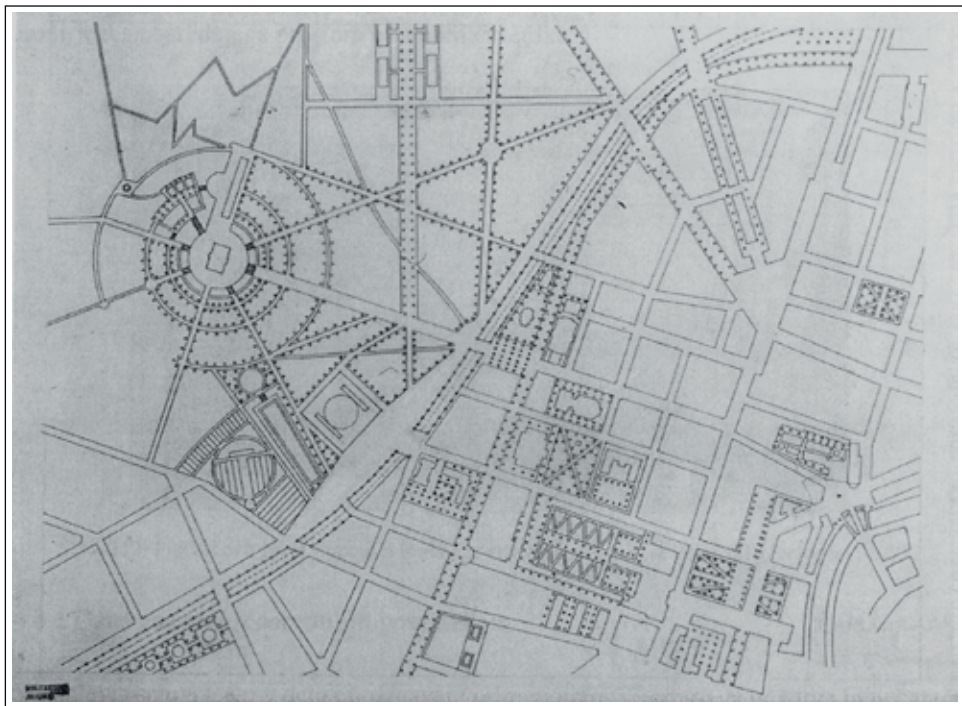
33 Povzeto po dogovoru med uršulinskim samostanom in Mestno občino ljubljansko. Arhiv Muzeja za arhitekturo in oblikovanje.

34 Po dogovoru med uršulinskim samostanom in Mestno občino ljubljansko bi se morala gradnja gimnazije začeti najpozneje 1. oktobra 1939 ter končati 1. avgusta 1941. Hkrati so se uršulinke obvezale vzdrževati ljudsko in meščansko šolo do najmanj leta 1959.

35 Uršulinski samostan je 7. februarja 1939 vložil prošnjo za odprtje višjih razredov na Ministrstvo prosvete v Beogradu. Glede na razpoložljivost prostorov je ministrstvo prošnjo 17. marca 1939 odobrilo in s šolskim letom 1939/40 se je lahko začelo postopno odpiranje višjih razredov. SI_ZAL LJU 195: Zasebna uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, te7, ae 39, 1939.

36 O Plečnikovem načrtu uršulinskega vrta pišeta Anton Suhadolc v svojih spominih in dr. Ana Benedetič v članku z naslovom Med vojno so jo ukinjali, po vojni pa ukinili, objavljenem v časniku Dnevnik 12. februarja 2005.

37 *Plečnik in jaz. Pisma Jožeta Plečnika Antonu Suhadolcu. Suhadolčevi spomini na Plečnika*. Trst: Založništvo tržaškega tiska. 1985. str. 181–192.

Sl. 5: Del drugega Plečnikovega urbanističnega načrta Ljubljane iz leta 1944 z izrisom zasnove uršulinskega vrta (hrani Arhiv Muzeja in galerij mesta Ljubljana).

šulinke so pritiskale na Plečnika, naj pristane na odstop sveta za Šubičevo ulico in za zazidavo hiš Pokojninskega zavoda. Kot piše Suhadolc v svojih spominih, se je Plečnik jezno usedel k mizi, vzel položaj uršulinskega posestva v merilu 1 : 1000 v roke in zarisal novo severno in zahodno mejo uršulinskega vrta. Zapisal je, da priporoča pogajati se na podlagi začrtane meje, ki bo, kar se tiče uršulinske posesti, pomenil definitum za stoletja.³⁸ Suhadolc je nekoč, ko je s svojimi idejami silila vanj m. Pija, dejal: »Vi na koncu ne boste imeli ne denarja ne vrta ne gimnazije!« To je bilo leta 1939. Kaj se je zgodilo po letu 1945 z uršulinkami, nam je vsem znano. Kakšna tragedija! Plečniku so pustili ljubezen do tega vrta do njegove smrti. Pozneje pa ... v večno sramoto vseh tistih, ki so na ta vrt položili roke! Danes pa vzdihujejo po zelenju, ki so ga uničili z betonom.³⁹

Iz navedenega je mogoče razbrati, da Plečnik ni imel afinitete samo do arhitekture, ampak tudi do ustvarjanja v odprtem prostoru. Plečnikova formalna

³⁸ Originalni načrt, datiran 20. IV. 32, je hranil Suhadolc, potem pa je bil skupaj z njegovo zapuščino predan Muzeju za arhitekturo in oblikovanje v Ljubljani.

³⁹ Plečnik in jaz. Pisma Jožeta Plečnika Antonu Suhadolcu. Suhadolčevi spomini na Plečnika. Trst: Založništvo tržaškega tiska. 1985. str. 192–193.

vrtnoarhitekturna zasnova nunskega vrta je vidna le na Plečnikovem regulacijskem načrtu iz leta 1944. V kolikšni meri je bila zasnova uresničena, iz arhivskih virov ni mogoče ugotoviti⁴⁰ (slika 5).

Načrt za novo gimnazijsko poslopje so redovnice naročile hišnemu inženirju Antonu Suhadolcu, ki je pripravil več osnutkov. Iz poročila in ocene projekta⁴¹ je razvidno, da je bila predvidena lokacija novogradnje ob regulacijski liniji Šubičeve ulice prečno na obstoječo šolo. Koncept Suhadolčevega projekta je bil ocenjen kot nesodoben tako s stališča dostopa⁴² kot tudi v estetskem pogledu. Po mnenju gradbenega odbora tlorisna površina veže ni bila v skladu z velikostjo šole in je prostorninsko ustvarjala neugoden učinek. Prav tako je bila kritika usmerjena v stopnišče, velikost učilnic v razmerju do hodnikov, pa tudi dnevna razsvetljava naj bi bila nezadostna. Podanih je bilo še kar nekaj kritik na formalno obdelavo zunanosti. Mestni tehnični oddelek, ki je podal oceno projekta, je svetoval preureditev celotnega koncepta z upoštevanjem zakonskih predpisov.

Izdelava drugega načrta gimnazije je bila zaupana mestnemu referentu Emilu Navinšku,⁴³ ki je bil takrat že prepoznan kot sposoben projektant za šolske stavbe.⁴⁴ Navinšek je 16. avgusta 1940 predložil uršulinkam že prav 'virtuozno' izdelane načrte. Prva varianta fasade je predstavljala višinsko stopnjevan objekt proti zahodu z vhodnim vetrolovom in zastekljenim osrednjim delom, ki je bil pomaknjen navznoter. Pritličje je bilo klasično oblikovano s polkrožnimi odprtini in pilastri oz. stebri v območju vetrolova. Druga varianta je oblikovno izražala povsem sodoben arhitekturni pristop z zastekljenim osrednjim delom v vseh etažah, kar je arhitekt Navinšek doslej uresničil pri Gimnaziji Bežigrad in je postalo vodilni motiv tudi v arhitektovih poznejših delih. Navinškov načrt so redovnice sicer odklonile. Vendar so zaradi nujnosti gradnje gimnazije načrt

40 Na podlagi ohranjenih načrtov severne ograje uršulinskega vrta, ki izražajo detajle, sorodne Plečnikovemu načrtovanju, je mogoče sklepati, da je načrtoval tudi ograjo vrta.

41 Poročilo in ocena projekta za novo gimnazijo uršulink v Ljubljani, 15. julija 1940. SI_ZAL, LJU 195: Zasebna uršulinska realna gimnazija v Ljubljani, te7, ae 39, 1940.

42 Predloženi projekt ni bil pozitivno ocenjen tudi zaradi umestitve ob regulacijsko črto in umestitve vhoda ob cesto. Povzeto po poročilu in oceni projekta za novo gimnazijo uršulink v Ljubljani z dne 15. julija 1940. Ibid.

43 Uršulinke so prosile, da idejni načrt izvede tehnični oddelek kraljevske banske uprave. Naloga je bila 1. avgusta 1940 zaupana arhitektu Emilu Navinšku, ki je na podlagi pogovora z uršulinkami, podanega programa in ogleda situacije na mestu samem ter pogojev mestnega glavarstva v kratkem času izdelal podrobni osnutek v merilu 1 : 100. Prizidek stari šoli naj bi predstavljal logični zaključek starega poslopja ob novo projektirani cesti, skoncentriran na vogalu parcele, s čimer bi bila dosežena za polovico zmanjšana zazidava predvidene površine. Prizidek ob Šubičevi je bil načrtovan kot trinadstropen, medtem ko naj bi obstoječi objekt ostal dvonadstropen, tako da se v arhitektonskem pogledu ohrani sedanja slika in videz zgradbe iz Zvezde oz. Kongresnega trga. Povzeto iz arhitektovega Poročila o načrtovanju nove uršulinske gimnazije, ki ga hrani Arhiv uršulinskega samostana v Ljubljani.

44 Leta 1926 je arhitekt Navinšek zasnoval v svojem diplomskem delu pod Plečnikovim mentorstvom načrt za OŠ Valentina Vodnika v Ljubljani brez klasičnih hodnikov, leta 1936 je bila po njegovih načrtih zgrajena Gimnazija Bežigrad.

Sl. 6: Načrt za ulično fasado uršulinske gimnazije
(hrani Arhiv uršulinskega samostana Ljubljana).

predložile arhitektu Vladimirju Mušiču v oceno.⁴⁵ Ta je Navinškov načrt skritiziral, mu sicer priznal tudi vrline in ga korigiral. V tistem času je tudi Anton Suhadolc izdelal nove načrte, ki so jih uršulinke predložile mestnim oblastem, vendar tudi ti niso bili dobri.⁴⁶ Z vsemi načrti so uršulinke pohitele po nasvet k arhitektu Plečniku, ki je načrte pregledal in uršulinkam svetoval: »Suhadolca ne bi kazalo vložiti, ker ga že fasada pokoplje. Navinškov sistem je zgrešen, sprejemljiv bi bil Mušičev. Suhadolc naj bo ponižen in naj ga izdela.«⁴⁷ A Suhadolc je izdelavo načrtov odklonil in znova začel delati nove načrte, ki pa prav tako niso bili dosti prida. 28. avgusta 1940 je Plečnik uršulinkam poslal svojo prvo skico gimnazije,⁴⁸ potem še dve skici, v katerih je v pritličje umestil same lokale, učilnice pa obrnil proti severu, kar uršulinkam ni ustrezalo. Še preden so pridobile Plečnikov načrt za gimnazijo, so na praznik zaščitnice samostana sv. Uršule 21. oktobra 1940 položile temeljni kamen.⁴⁹ Vendarle je Plečnik izdelal načrte za uršulinsko gimnazijo, ki so bili brez nadaljnjega potrjeni. Plečnik je do oktobra 1940 pripravil kar nekaj osnutkov za gimnazijo. 16. septembra je imel tloris z za-

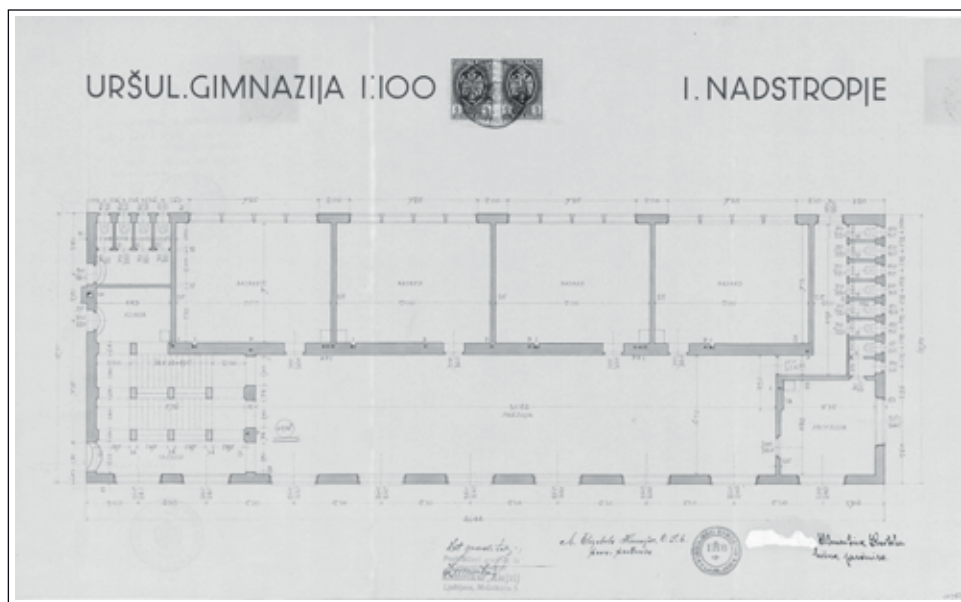
⁴⁵ SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1928/29–1943/44, 1939–40.

⁴⁶ V tistem času je tudi Suhadolc izdelal nove načrte, ki so jih uršulinke predložile mestnim oblastem, vendar tudi ti niso bili dobri. Posebno slaba je bila fasada. Čisto starinska. Ibid., 1940.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Temeljni kamen je podaril ljubljanski kamnosek Felix Toman.

*Sl. 7: Tloris prvega nadstropja uršulinske gimnazije
(hrani Arhiv uršulinskega samostana Ljubljana).*

hodnim stopniščem že povsem izoblikovan, ukvarjal se je predvsem z višinskim zaključkom objekta ter oblikovanjem ulične fasade in vhodnega portala (**slika 6 in slika 7**). Oktobra je bila zasnova gimnazije že povsem izdelana. Plečnik je načrtoval trinadstropni objekt z nadzidavo na strehi v obsegu, ki ga je določil v idejnem projektu že Navinšek. Objekt je višinsko stopnjeval proti zahodu, medtem ko je proti Kongresnemu trgu ohranil višino. Pri načrtovanju tlorisa je očitno uslišal željo uršulink in je učilnice umestil južno ob dvorišču, predprostore⁵⁰ pred učilnicami pa severno ob Šubičevi ulici. V nasprotju z Navinškovim predlogom je glavni vhod z ulice z vetrolovom in vežo ter osrednje stopnišče umestil v vzhodni del objekta tako, da je zunaj stavbne črte segajoči portal umestil zunaj simetrije fasade. Severozahodni del pritličja je v celoti namenil prodajalnam, južni del pa vrtcu in prostorom za polgojenke. V prvem in drugem nadstropju je ves južni del namenil učilnicam, medtem ko je severni del namenil širokemu predprostoru učilnic, ki ga je v prvem in drugem nadstropju povezal z obstoječim šolskim poslopjem. V tretjem nadstropju je v južni del umestil avditorij in prostore za zbirke ter severno načrtoval predprostor z manjšim profesorskim kabinetom na zahodu ter tako zagotovil uporabnikom učilnic dovolj velik predprostor. Na ravni strehi je vzpostavil manjši objekt, ki ga je odmaknil od ulične fasade ter v njem predvidel

⁵⁰ Na načrtu je Plečnik označil prostor pred učilnicami kot prednja (veža?).

risalnico s kabinetom in manjšo kapelo, osrednje stopnišče pa zaključil z odprto arkadno ložo. Z jasnim in funkcionalnim tlorisom je zagotovil učinkovito izrabo prostora. Plečnik je pri oblikovanju zunanjsčine, pa tudi notranjsčine šole izrazil svoj edinstven 'klasični' arhitekturni pristop z uporabo ločnih odprt⁵¹ tako pri zasnovi stopnišča kot v nizih oken na severni in zahodni fasadi ter z uporabo klasičnih stebrov v zasnovi pritličja, medtem ko je pritličje in portal v višini dveh etaž načrtoval in je izveden v temno sivem podpeškem apnencu. Sicer klasična opečnata gradnja je bila v temeljih in severnem delu pritličja zasnovana in izvedena v železobetonski konstrukciji, prav tako etažne plošče in stopnišče. Statični izračun naj bi izdelal Suhadolc leta 1940,⁵² medtem ko je ogrevanje s centralno kurjavo načrtoval inženir Boleslav Likar.⁵³ Na zemljišču, predvidenim za gradnjo gimnazije, so novembra 1940 začeli kopati za temelje. Gradnjo je vodil inženir Suhadolc, gradbena dela je prevzel stavbenik Alojz Kamnikar. Vojne razmere so povzročile zastoj gradnje, hkrati pa so rasli tudi njeni stroški. Po začetku gradnje, ki je potekala povsem po arhitektovih načrtih, je Plečnik risal še detajle stavbnega pohištva in 3. aprila 1941 izdelal izvedbeni načrt za stopnišče ter 1946 tudi izvedbeni načrt pritličja severne fasade.

V tem času so uršulinke porušile vilo na dvorišču ob šoli, v kateri je bila risalnica, in gradbeni material uporabile za gradnjo gimnazije.⁵⁴ 25. novembra 1941 je bila gimnazija zgrajena. Notranjsčina je ostala neobdelana do jeseni 1943, ko je še nedokončano gimnazijo pogodbeno najel Visoki komisariat z namenom uporabe za II. državno klasično gimnazijo pod vodstvom ravnatelja Marka Bajuka. Takrat so dokončali in opremili notranjsčino. 1. decembra 1942 se je v stavbi začel pouk.⁵⁵ Uršulinke so za svojo šolo v 4. nadstropju novega objekta, ki je bil v njihovi uporabi, opremile risalnico in dve učilnici, ki pa jih niso nikoli uporabljale. Meseca septembra 1945 se je z določbo Ministrstva za prosveto v nedograjeno stavbo vselila II. državna ženska gimnazija z ravnateljico tovarišico Mico Kovač, ki je zasedla vse prostore v prvem, drugem in tretjem nadstropju, pritličje in četrto nadstropje je ostalo samostanu. Uršulinke so 24. julija 1946 prejele odločbo Mejnega ljudskega odbora (MLO) o dograditvi šolske stavbe v režiji MLO na breme

51 Motiv dematerializacije stene z ločnimi odprtinami je Plečnik uporabil npr. pri cerkvi Gospodovega vstajenja v Bogojini leta 1931.

52 Statični izračun, ki ga hranijo v Suhadolčevi zapuščini v Arhivu MAO, ni podpisan oz. datiran.

53 Boleslav Likar je bil od leta 1948 do 1967 izredni profesor na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Ukvarjal se je s prenosom toplote, klimatskimi napravami in kompresorji. Med prvimi je pripravil standarde za boljšo toplotno izolacijo stavb, bil pa je tudi svetovalec pri gradnji toplarn in bolnišnic. Pod njegovim vodstvom je začel delovati laboratorij za ogrevalno in sanitarno tehniko na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. https://sl.wikipedia.org/wiki/Boleslav_Likar (pridobljeno 3. 4. 2017)

54 SI_ZAL, LJU 345: Mikrofilmi in fotokopije, D34: Šolska kronika, 1941/42, poglavje XI. Šolsko poslopje, 1941.

55 Ibid., 1942.

lastnika. Vendar samostan ni imel sredstev za dokončanje gimnazije.⁵⁶ V skladu s pogoji MLO je bila predvidena predelava lokalov v šolske sobe in predelitev dvorane.⁵⁷ Plečnik ni imel nič proti in je uršulinkam dejal: »Saj zidajo Vam in za Vaše namene.«⁵⁸ In uršulinke so se na tiho vdale. V šolskem letu 1947/1948, ko je bila gimnazija v celoti dokončana, se je preimenovala v VI. gimnazijo.

Zaključek

Po koncu druge svetovne vojne je bil uršulinski samostan v Ljubljani razlašen. V šestdesetih letih 20. stoletja je bila ureditev uršulinskega kompleksa s sklepom naložena Investicijskemu zavodu za izgradnjo Trga revolucije (IZITR). V sklopu gradnje Trga revolucije⁵⁹ je bil leta 1966 ob zahodni fasadi gimnazije zgrajen prizidek po načrtih arhitekta Edvarda Ravnikarja. Osnovna misel projektiranja prizidka h gimnaziji je bila ustvariti urbanistični zaključek Trga revolucije, tako imenovani objekt 'L', ter preurediti obstoječe pritličje gimnazije v poslovne prostore.⁶⁰ V tistem času je bilo celotno pritličje uršulinske šole s knjigarno odstranjeno, hkrati so bili odstranjeni sgraffiti na vzhodni fasadi. Leta 1968 so bile vzpostavljene javne arkade ob takratni Titovi cesti ter podhod in sanitarije v kleti šole in pod Titovo cesto.⁶¹

Zaradi rušitvenih del oz. prezidav v pritličju uršulinske šole je Državna založba Slovenije, ki je takrat delovala v prostorih nekdanje Nove založbe, dobila nadomestne prostore v kleti in pritličju objekta 'L', medtem ko so bila zgornja nadstropja namenjena gimnaziji kot nadomestilo za izgubljene razrede v pritličju.⁶² Danes kontinuiteto šolskega delovanja v kompleksu nekdanje uršulinske šole in gimnazije⁶³ nadaljuje Gimnazija Jožeta Plečnika. Večstoletna tradicija

56 Nadzorstvo nadaljevanja oz. dokončanja gradnje je bilo poverjeno ravnatelju MLO Seliškarju, tehniku MLO Pirnatu, izvedbo je prevzel stavbenik Mavrič. Samostan je bil dolžan za gradnjo dati material, ki ga je imel na razpolago. Podatki so povzeti iz zvezka Novo šolsko poslopje v Šubičevi ul., ki ga hrani Arhiv uršulinskega samostana v Ljubljani.

57 Verjetno je mišljen avditorij v tretjem nadstropju. Načrt za preureditev je izdelal arhitekt Plečnik.

58 Njegova izjava, navedena v zvezku Novo šolsko poslopje v Šubičevi ul. hrani Arhiv uršulinskega samostana v Ljubljani.

59 Leta 1960 je bil razpisan natečaj za Trg revolucije na območju nunskega vrta. Njegov glavni namen je bil, da se med 20. obletnico vstaje in 30. obletnico zmage pripravi primerno okolje za postavitve spomenika revolucije ter nakaže razvoj tega dela mesta v prihodnosti. Natečaj za ureditev novega Trga revolucije v Ljubljani 1960, *Arhitekt*, št. 4, Ljubljana 1960, str. 54–58.

60 V sklopu gradnje Trga revolucije so bila pritličja samostana, šole in gimnazije, ki so mejila na javni prostor, namenjena javnemu programu, predvsem trgovskim lokalom. Celotno preureditev pritličij v lokale je načrtoval Ravnikarjev sodelavec Anton Bitenc. Danes je celostna zasnova lokalov v pritličju v veliki meri degradirana s stihijskimi posegi posameznih najemnikov.

61 Vloga za pravico uporabe nepremične, parc. Št. 70/1 k.o. Kapucinsko predmestje Investicijskega zavoda za izgradnjo Trga revolucije, z dne 2. 3. 1968

62 Investitorja gradnje sta bila IZITR in Državna založba Slovenije.

63 Šolski kompleks je razglašen za kulturni spomenik državnega pomena.

vzgojnega in izobraževalnega poslanstva ljubljanskih uršulink pa je zaradi socialno-družbenih razmer v času po drugi svetovni vojni zamrla. V zadnjem času uršulinke znova uvajajo svoje začetno poslanstvo. Odprle so Angelin vrtec z urejenim otroškim igriščem.

Povzetek

Ljubljanske uršulinke so v primerjavi s sočasnimi šolskimi inštitucijami dosegle dva pomembna presežka. Prvi je ta, da so edine izvajale celostno vzgojo mladenk od rane mladosti vse do njihovega prestopa v odraslost,⁶⁴ drugi pa ta, da jim je na svojstven način uspelo premostiti razliko med revnimi in bogatimi, saj so v svoje šole sprejemale vse družbene sloje, brez teženj po elitizmu. Temeljno poslanstvo uršulink, vzgoja in izobraževanje mladih deklet, je zato ne samo sledilo, temveč tudi aktivno pripomoglo k dvigu družbenega statusa evropskih žensk. Hkrati so se ljubljanske uršulinke nenehno trudile ostati v koraku s časom tudi z zagotavljanjem boljših razmer za učenje gojenk. Poskušale so slediti gradbenim standardom na področju vzgojne in izobraževalne dejavnosti in bile vseskozi gradbeno precej dejavne. To, da so si pri urbanističnem in arhitekturnem načrtovanju svojih poslopij želele sodelovati z največjimi mojstri svojega časa, nakazuje tudi njihovo vztrajanje, da zadnje šolsko poslopje zasnuje arhitekt Jože Plečnik. Nekdanji uršulinski šolski kompleks danes predstavlja dodano vrednost v mestnem prostoru, s Plečnikovim načrtovanjem šolskega objekta pa doprinos k razvoju načrtovanja šolskih poslopij ter hkrati širok razpon njegovega avtorskega ustvarjanja v Ljubljani.

Viri in literatura

Viri

Arhiv Muzeja in galerij mesta Ljubljana, Plečnikova hiša.

Arhiv Muzeja za arhitekturo in oblikovanje.

Arhiv uršulinskega samostana v Ljubljani.

Arhiv ZVKDS OE Ljubljana.

Zgodovinski arhiv Ljubljana.

<http://barok.zrc-sazu.si/Spomeniki/Ursulinke.aspx> (pridobljeno: 5. 4. 2017)

https://sl.wikipedia.org/wiki/Boleslav_Likar (pridobljeno 3. 4. 2017)

⁶⁴ V šolskem letu 1901/1902 je v okviru Uršulinskega samostana delovalo šest vzgojno-izobraževalnih zavodov: otroški vrtec, vnanja ljudska in meščanska šola, notranja ljudska in meščanska šola ter učiteljšče. Vir: *SI_ZAL*, Kronika notranje meščanske šole 1918–1932, mikrofilm 08/1990 087 330 36139.

Literatura

Benedetič, Ana: Med vojno so jo ukinjali, po vojni pa ukinili, *Dnevnik*, 12. februarja 2005.

Kogoj, Marija Jasna: *Uršulinke in njihovo vzgojno poslanstvo*. Ljubljana: Družina, 2006.

Natečaj za ureditev novega Trga revolucije v Ljubljani 1960, *Arhitekt*, št. 4, Ljubljana 1960.

Plečnik in jaz. Pisma Jožeta Plečnika Antonu Suhadolcu. Suhadolčevi spomini na Plečnika. Trst: Založništvo tržaškega tiska. 1985.

Resman, Blaž: *Uršulinke v Ljubljani*, Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine: Kulturni in naravni spomeniki Slovenije: zbirka vodnikov, 2011.